

Redogörelse

1981/82: 10

Fullmäktige i riksgäldskontoret förvaltningsberättelse för år 1981

1982-01-14

Till Riksdagen

Fullmäktige i riksgäldskontoret får härmed jämlikt 45 § i för verket gällande lag med reglemente avge berättelse om riksgäldskontorets ställning och förvaltning under år 1981. Berättelsen ger en översiktlig information om rörelsen under året. Mer detaljerade uppgifter avseende första halvåret återfinns i riksgäldskontorets verksamhetsberättelse för budgetåret 1980/81 samt riksgäldskontorets statistiska årsbok för budgetåret 1980/81.

LARS LINDMARK

BERNT EKINGE

ERIK ADAMSSON

TAGE MAGNUSSON

VALTER KRISTENSON

PAUL JANSSON

TAGE SUNDKVIST

LARS KALDERÉN

Riksgäldsdirektör

Ingmar Jansson

ALLMÄN ÖVERSIKT

Det totala statliga kassamässiga budgetunderskottet, som för år 1980 uppgick till 54,4 miljarder kr. ökade under 1981 med 11,6 miljarder kr till totalt 66,0 miljarder kr. Statsskulden ökade därigenom med 66,0 miljarder kr och uppgick vid årets slut till 295,6 miljarder kr. Budgetutfallet och dess finansiering, enligt riksgäldskontorets kassamässiga redovisning, framgår av följande sammanställning:

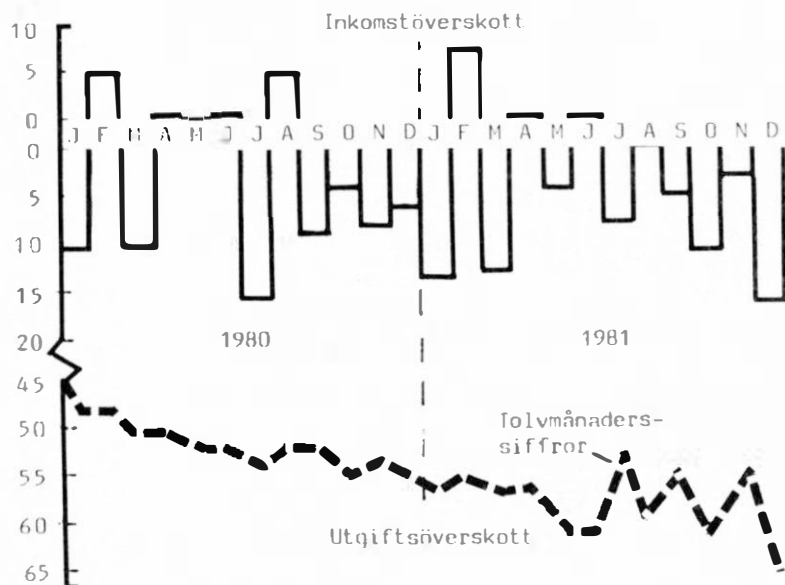
	År		Andra halvåret	
	1980	1981	1980	1981
<i>Kassamässigt budgetutfall (mkr)</i>				
(nettoutgift -, nettoinkomst +)	-54 429	-66 014	-37 687	-42 660
<i>Finansiering (mkr)</i>				
Statsskulden (ökning +, minskning -)	+ 54 443	+ 66 001	+ 37 501	+ 42 622
Statsverkets och riksgäldskontorets kassa jämte utlämnade dagslån (minskning +, ökning -)	- 14	+ 13	+ 186	+ 38
Summa	-54 429	+66 014	+37 687	+42 660

Nedanstående diagram visar budgetutfallet månadsvis under åren 1980 och 1981 (staplarna) samt utvecklingen på löpande tolv månadersbasis (kurvan). Som framgår av diagrammet avvek utvecklingen under andra halvåret 1981 från mönstret under samma period 1980. Anledningen till detta är att en omläggning av utbetalningsrutinerna för kommunalskatte-medlen genomfördes från och med den 1 juli 1981. Från och med juli 1981 betalas dessa ut varje månad i stället för som tidigare varannan månad. Det blir därför stora skillnader mellan budgetutfallet för var och en av månaderna under andra halvåret 1981 jämfört med motsvarande månader under andra halvåret 1980. Denna omläggning av betalningsrutinerna påverkar särskilt tolv månaderskurvans utseende. Jämförelsen mellan budgetutfallet för kalenderåren 1980 och 1981 störs dock inte av denna omläggning.

Det traditionella säsongmönstret är att hösthalvåret ger ett större budgetunderskott än vårhalvåret. Detta säsongmönster gällde även under 1981, men det har blivit allt mindre uttalat under senare år. 1980 svarade hösthalvåret för 69 procent av årets underskott medan detta minskade till 65 procent hösthalvåret 1981. Som jämförelse kan nämnas att år 1975 svarade hösthalvåret för 85 procent av årets underskott och år 1976 visade vårhalvåret ett kassamässigt överskott.

Statsbudgetens utfall månadsvis samt utvecklingen på tolv månadersbasis under 1980—1981

Mdr

Större delen av statsupplåningen under 1981 skedde inom landet. Sammanlagt uppgick den inhemska upplåningen till 56,7 miljarder kr eller 85 procent av den totala upplåningen. Detta innebar en ökning med 75 procent från 1980, då den inhemska upplåningen bara svarade för 60 procent av totalupplåningen eller 32,4 miljarder kr. Den främsta orsaken här till var den väsentliga förbättringen i det svenska bytesbalansunderskottet, som under 1981 beräknas ha uppgått till 14,1 miljarder kr, jämfört med 18,8 miljarder kr under 1980. Till detta kom också att den enskilda sektorn ökade sin upplåning utomlands under 1981 och därmed ytterligare minskade behovet av statlig utlandsupplåning. Som följd härav minskade den statliga utlandsupplåningen till 9,3 miljarder kr 1981 från 22,0 miljarder kr under 1980 (efter omvandling från utländsk till svensk valuta efter vid varje upplåningstillfälle rådande växelkurs). Statens upplåning i olika former under de senaste tre åren redovisas i bilaga I. Upplåningen inom och utom landet beskrivs utförligare nedan.

Räntekostnaderna för statsskulden ökade under 1981 till 25,8 miljarder kr från 17,1 miljarder kr under 1980. Till detta kom att riksgäldskontoret åsamkades realiserade kursförluster på utlandsskulden om 1,8 miljarder kr under 1981. Efter att hänsyn tagits till ränteinkomster på rörliga krediter samt några mindre inkomst- och utgiftsposter, uppgick den totala nettokostnaden för statsskulden till 27,2 miljarder kr under 1981, att jämföra med 17,0 miljarder kr under 1980.

Utgifter för räntor på statsskulden, m. m. under år 1981

	Inkomster	Utgifter
Räntor på statsskulden		- 25 801
Räntor på rörliga krediter	461	
Övriga ränteinkomster	24	
Över- och underkurser vid obligationsförsäljning	32	- 16
Kursvinster	38	
Försäljningsprovisioner		- 167
Inlösenprovisioner		- 68
Realiserade valutavinster och valutaförluster	1	- 1 818
Avgifter för fartygskreditgarantier	56	
Övrigt	18	- 3
Summa nettoutgifter ¹		- 27 243

¹ Täcks från anslaget Räntor på statsskulden, m. m.

Riksgäldskontorets ställning vid slutet av år 1981 framgår av sammandraget av kontorets balansräkning i bilaga 2.

Sammansättningen av den svenska statsskulden framgår av bilaga 3 och statsskuldens fördelning på förfallotider framgår av bilaga 4.

UPPLÅNINGEN INOM LANDET

Det statliga *budgetunderskottet* ökade från 54,4 miljarder kr. 1980 till 66,0 miljarder kr. 1981. Samtidigt minskade den utländska upplåningen, vilket medförde att staten kom att ställa starkt ökade anspråk på den svenska kreditmarknaden. Den inhemska finansieringen av statens budgetunderskott ökade sålunda från 32,4 miljarder kr. till 56,7 miljarder kr. 1981. Begränsningarna i de villkor riksgäldskontoret kan erbjuda aflmänheten och i kapitalmarknadsinstitutens placeringskapacitet medförde att budgetunderskottet 1981 i starkt ökad utsträckning måste finansieras inom bank-systemet. Det blev därför nödvändigt för riksbanken att vid tre tillfällen under året höja likviditetskraven för bankerna.

Fördelningen av den *inhemska upplåningen* 1981 på olika upplåningsinstrument framgår av bilaga 1. Upplåningen mot räntebärande obligationer ökade kraftigt, dels som en följd av den ovan beskrivna utvecklingen av budgetunderskottet och dess finansiering, dels som en följd av att bankerna under loppet av året ersatte kortfristiga skattkammarväxlar på marknaden med räntebärande obligationer. Anledningen härtill var att skattkammarväxelräntan, som i början av året var högre än den långa obligationsräntan, sänktes i flera omgångar under loppet av 1981 (se bilaga 5). Vid slutet av året låg räntan på 3 månaders skattkammarväxlar på 9%, medan räntan på 10-åriga statsobligationer låg på 12,75 %. Detta kan jämföras med situationen i slutet av februari då skattkammarväxelräntan låg på 16,1 % och den långa räntan på 13,5 % eller i slutet av juni då skattkam-

marväxelräntan sjunkit till 13,5 % medan den långa räntan var oförändrat 13,5 %. Samtidigt minskade även upplåningen mot spar- och premieobligationer.

Räntelöpande obligationslån

Under 1981 såldes 14 räntelöpande obligationslån, på vilka inbetalades sammanlagt 56,4 miljarder kr. (se nedanstående tabell). Samtidigt inlöstes fem lån på sammanlagt 2,9 miljarder kr. och på tre andra lån amorterades tillhoppa 0,2 miljarder kr. Den genomsnittliga räntan på de nytvignna lånen var 13,4 % och den genomsnittliga löptiden uppgick till 6,1 år. För 1980 var motsvarande tal 12,0 % och 7,5 år.

Statens skuld för räntelöpande obligationer uppgick den 31 december 1980 till

Mkr
112 865

Under år 1981 ökade skulden genom försäljning på följande obligationslån:

1981 års 12 1/2 % lån av 10.1 ¹	nr 160	(10 år)	+	193 ³	
1981 års lån av 20.1, D+2 1/2 % ²	nr 161	(3 2/12 år)	+	2 600	
1981 års 13 1/2 % lån av 10.3 ¹	nr 162	(10 år)	+	1 700	
1981 års lån av 18.3, D+2 1/2 % ²	nr 163	(2 2/12 år)	+	900	
1981 års 13 1/2 % lån av 10.4 ¹	nr 164	(10 år)	+	500	
1981 års 13 1/2 % lån av 12.6 ¹	nr 165	(10 år)	+	800	
1981 års 13 1/2 % lån av 20.6	nr 166	(2 år)	+	3 100	
1981 års 13 1/2 % lån av 1.8 ¹	nr 167	(10 år)	+	600	
1981 års 13 1/2 % lån av 31.7	nr 168	(2 1/2 år)	+	9 000	
1981 års 13 % lån av 9.10	nr 169	(2 7/12 år)	+	11 000	
1981 års 13 1/4 % lån av 15.10	nr 170	(4 1/2 år)	+	2 000	
1981 års 13 1/2 % lån av 10.10 ¹	nr 171	(10 år)	+	23 000	
1981 års 12 1/4 % lån av 10.12	nr 172	(3 5/12 år)	+	401 ⁴	
1982 års 12 3/4 % lån av 10.1 ¹	nr 173	(10 år)	+	612 ⁵	+ 56 406

minskade skulden genom inlösen av

1970 års 7 1/4 % lån av 20.1	nr 96	(amort)	-	90	
1976 års 8 1/4 % lån av 20.2	nr 129	(20.2)	-	1 100	
1963 års 4 1/2 % lån av 15.3	nr 71	(15.3)	-	400	
1971 års 7 1/4 % lån av 8.6	nr 99	(amort)	-	80	
1972 års 7 % lån av 10.6	nr 106	(amort)	-	55	
1971 års 7 1/4 % lån av 15.9	nr 100	(15.9)	-	900	
1978 års 8 3/8 % lån av 21.5	nr 140	(21.9)	-	225	
1941 års 3 1/2 % lån av 15.12		(15.12)	-	310	- 3 160

Skulden utgjorde den 31 december 1981

166 111

¹ Räntejustering kan ske efter 5 år (räntejusteringsklausul)

² Lån med rörlig ränta (D=riksbankens diskonto)

³ Influtet under 1981. Sammanlagt inbringade lånet 3 700 mkr.

⁴ Influtet under 1981. Sammanlagt inbringade lånet 1 600 mkr.

⁵ Influtet under 1981. Sammanlagt inbringade lånet 3 100 mkr.

Teckningarnas fördelning på olika grupper av investerare framgår av följande sammanställning.

Teckningar av räntelöpande obligationslån, mkr

	1980 (lån 154–159)	1981 (lån 160–171)
<i>Försäkringsanstalter</i>	6 817	18 071
AP-fonden	4 650	7 568
Övriga	2 167	10 503
<i>Allmänheten</i>	255	2 068
Statsinstitutioner (inkl av dem förvaltade fonder, donationer, kassor o.d.)	230	0
Kommuner, landsting och andra offentliga samfälligheter	1	176
Aktiebolag	11	454
Fonder ¹ , stiftelser ¹ , understödsföreningar, sjuk- och arbetslöshetskassor etc.	5	34
Enskilda personer	8	19
Övriga	0	1 385
<i>Banksystemet</i>	13 028	38 761
Affärsbanker samt riksbanken	12 613	36 920
Sparbanker	415	1 841
Summa	20 100	58 900

¹ Ej förvaltade av staten

Som framgår av ovanstående tabell är det de privata försäkringsinrättningarna och affärsbankerna samt riksbanken som svarat för den största delen av ökningen i teckningarna på obligationslånen. Även vissa av placerarna inom gruppen "allmänheten" visade ett starkt ökat intresse för räntebärande statsobligationer.

Premieobligationer

Riksgäldskontoret har under senare år haft ett mönster för emissioner av premieobligationer, som inneburit att två nyemissioner har genomförts under vårhalvåret medan man under hösten har genomfört en konvertering av förfallande lån i kombination med nyemission. De i december 1980 ändrade reglerna för beskattning av realisationsvinster resp. förluster på premieobligationer medförde att utvecklingen på premiemarknaden under 1981 var sådan att nya lån inte kunde emitteras förrän på hösten 1981. I september genomfördes sålunda försäljningen av 1981 års enda premieobligationslån (se nedan) och samtidigt byttes eller inlöstes 1971 års premieobligationer. Av slutsumman på 600 mkr utgjordes 123 mkr av inbytt 71:or. Det totala beloppet för 1971 års lån var 300 mkr.

1981 års premielån

Lånebelopp	600 mkr
Löptid	5 år
Vinstutlottning	9% av lånebeloppet/år
Högsta vinsten	750 000: -
Dragningar	2 ggr/år i mars o sept.
Första förs.dag	1981-09-08
Förs.pris	200:-

Premieobligationslån

Statens skuld för premieobligationer	Mkr
uppgick den 31 december 1980 till	21 225

Under år 1981

ökade skulden genom försäljning av 1981 års premielån	+600
minskade skulden genom inlösen av 1971 års premielån	-300

Skulden utgjorde den 31 december 1981	21525
---------------------------------------	-------

Sparobligationer

Riksgäldskontoret har under 1981 gett ut två *sparobligationslån*, ett i maj "Spar Extra 81" och ett med försäljningsstart i november "Spar 81". På dessa två lån tecknades tillsammans 2,5 miljarder kr.¹ att jämföra med 4,6 miljarder kr. på 1980 års båda sparobligationslån. Två sparobligationslån förföll till inlösen 1 december 1981, nämligen "Spar 74" och "Spar 67". Utestående belopp per 1 december 1981 var 194 mkr för "Spar 67" och 879 mkr. för "Spar 74". I samband med emissionen av "Spar 81" erbjöds innehavare av "Spar 74" förlängning av lånet till villkor likvärdiga med "Spar 81", medan däremot "Spar 67" började inlösas 1 december 1981.

I samband med utgivandet av "Spar 81" ändrades reglerna för beräkning av bankernas likviditetskvoter. Bankerna får från likviditetskravet enligt en särskild formel avräkna de av banken försålda "Spar 81"-obligationerna. Detta innebär att bankerna ur likviditetssynpunkt inte förlorar på att sälja sparobligationer.

	<i>Spar Extra 81</i>	<i>Spar 81¹</i>
Löpande ränta	11%	9%
Bonus	15,9%	46,6%
(% av inköpsbeloppet)	(apr. 84)	(dec. 86)
Effektiv ränta	15%	15%
(ränta + bonus)		
Löptid	2 år 11 mån.	4 år 11 1/2 mån.
Emissionstidpunkt	1981-05-15	1981-11-23
Inlösentidpunkt	1984-04-01	1986-12-01
Tecknat belopp	1 085 mkr	1 399 mkr
Antal tecknare	99606 pers.	147450 pers.
Medelbelopp/teckning	10889 kr.	9489 kr.

¹För "Spar 81" inräknas endast belopp tecknade t. o. m. 1981-12-19.

Utvecklingen av riksgäldskontorets skuld för *sparobligationer* under år 1981 framgår av följande sammanställning:

	Utestående belopp			Förändring			
	31.12 1980	30.6 1981	31.12 1981	År 1980	År 1981	Andra halv- året 1980	Andra halv- året 1981
	mkr	mkr	mkr	mkr	mkr	mkr	mkr
SPAR 66	489	343	347	+ 68	- 142	+ 68	+ 4
SPAR 67	175	172	—	- 6	- 175	0	- 172
SPAR 68	216	197	198	- 118	- 18	- 12	+ 2
SPAR 69	207	188	188	- 46	- 19	- 12	0
SPAR 72	418	396	402	- 58	- 16	- 17	+ 6
SPAR 73	332	286	284	- 136	- 48	- 33	- 2
SPAR 74	732	748	879	+ 29	+ 147	+ 16	+ 131
SPAR 75	1 124	1 109	1 132	- 3	+ 8	+ 3	+ 23
SPAR 76	1 151	1 046	1 062	+ 94	- 90	+ 70	+ 16
SPAR 77	1 524	1 224	1 224	+ 150	- 300	+ 130	+ 1
SPAR 78	2 373	1 725	1 743	+ 123	- 630	+ 138	+ 18
SPAR 79	2 035	2 023	2 151	+ 1 650	+ 116	+ 8	+ 127
SPAR Extra 80	976	1 041	1 072	+ 976	+ 97	+ 976	+ 31
SPAR 80	1 530	3 773	3 894	+ 1 530	+ 2 364	+ 1 530	+ 121
SPAR Extra 81	—	1 075	1 078	—	+ 1 078	—	+ 3
SPAR 81	—	—	1 285	—	+ 1 285	—	+ 1 285
Totalt	13 282	15 347	16 939	+ 4 253	+ 3 656	+ 2 863	+ 1 592

Skattkamarväxlar

Beloppet av utelöpande *skattkamarväxlar* minskade under år 1981 med 743 mkr till 33 243 mkr den 31 december 1981. Växlar sålda till riksbanken ökade med 6 695 mkr medan marknadens innehav av växlar minskade med 7 438 mkr.

För 1981 som helhet minskade således det utestående beloppet av *skattkamarväxlar på marknaden* med 7,4 miljarder kr. Som nämnts inledningsvis skedde emellertid betydande omkastningar under loppet av året. Under första halvåret 1981 ökade skattkamarväxelskulden med 12,2 miljarder kr., medan den under andra halvåret minskade med 19,6 miljarder kr. I januari 1981 höjdes skattkamarväxeldiskontot till 16,1%, medan emissionsräntan på långa statsobligationer höjdes till 13,5%. Detta medförde att bankerna föredrog placering i skattkamarväxlar framför långfristiga statsobligationer. Dessutom var avkastningen på skattkamarväxlarna så pass hög, att även andra än bankerna började köpa dessa. Affärsbankernas innehav av skattkamarväxlar, som i slutet av 1980 uppgick till 9,3 miljarder kr., steg sålunda till 17,0 miljarder kr. vid slutet av mars 1981 och sedan till 19,1 miljarder kr. vid halvårsskiftet. Motsvarande tal för övriga placerare (utom riksbanken) var 0,9 miljarder kr. vid årsskiftet 1980/81, 4,9 miljarder kr. vid slutet av mars 1981 och 3,3 miljarder kr. vid halvårsskiftet. Den kraftiga ökningen av antalet utelöpande

växlar under våren 1981 skapade administrativa problem för riksgäldskontoret. Den tidigare lägsta valören, 25 000 kr., höjdes därför i juni till 1 miljon kr. Samtidigt startade riksbanken en försäljning av andelar i skattkamarväxlar, s. k. skattkamarväxelscertifikat, till ett lägsta belopp på 25 000 kr.

Under våren 1981 sänktes diskontot för skattkamarväxlar i två steg, vilket innebar att räntan på skattkamarväxlar i juni var ungefär lika hög som på långfristiga statsobligationer. Ytterligare sänkningar av skattkamarväxelsdiskontot skedde sedan under andra halvåret 1981, och vid utgången av året låg diskontot för skattkamarväxlar med 3 månaders löptid på 9%, medan räntan på 10-åriga statsobligationer var 12,75%. Denna utveckling ledde till att skattkamarväxelskulden under andra halvåret minskade med 19,6 miljarder kr. Det utestående beloppet av skattkamarväxlar på marknaden uppgick därmed till endast 2,7 miljarder kr. vid utgången av 1981, varav affärsbankerna svarade för 2,6 miljarder kr. Riksbankens nettoförsäljning av skattkamarväxelscertifikat uppgick till 24,1 mkr 1981.

Följande sammanställning utvisar *skattkamarväxelsrörelsen* för varje månad under 1981.

(Mkr)	Marknaden			Riks- banken Netto	Total netto- föränd- ring	Ute- löpande 1981	Ute- löpande 1980
	Emitte- rade	Inlösta	Netto				
Januari	8 021	6 643	+ 1 378	+ 6 704	+ 8 082	42 068	34 307
Februari	6 443	3 552	+ 2 891	- 13 446	- 10 555	31 513	27 622
Mars	11 665	4 159	+ 7 505	+ 4 477	+ 11 982	43 495	36 680
April	7 251	915	+ 6 336	- 9 169	- 2 833	40 662	22 563
Maj	7 232	9 943	- 2 711	+ 7 660	+ 4 949	45 611	19 189
Juni	6 963	10 169	- 3 206	+ 1 750	- 1 456	44 155	13 885
1:a hå 1981	47 575	35 381	+ 12 194	- 2025	+ 10 169		
Juli	11 232	12 491	- 1 259	+ 4 970	+ 3 711	47 866	26 033
Augusti	5	1 241	- 1 236	- 7 475	- 8 711	39 155	18 173
September	84	11 374	- 11 290	+ 8 995	- 2 295	36 860	24 863
Oktober	2 351	8 254	- 5 903	+ 985	- 4 918	31 942	27 387
November	2	3	- 1	- 9 680	- 9 681	22 261	34 364
December	57	0	+ 57	+ 10 925	+ 10 982	33 243	33 986
2:a hå 1981	13 731	33 363	- 19 632	+ 8 720	- 10 912		
År 1981	61 306	68 744	- 7 438	+ 6 695	- 743		

Övriga låneformer

Statsskuldförbindelser

Statens skuld på grund av upplåning mot *statsskuldförbindelser* minskade under år 1981 med 650 mkr till 1 263 mkr den 31 december 1981. Under andra halvåret 1981 skedde ingen förändring av skulden.

Förändringen under år 1981 har uppstått genom inlösen av förfallande förbindelser enligt följande sammanställning:

Utgivn dag	Räntefot, %	Förfallodag	Belopp, mkr
15.4 1977	9,100	28.2 1981	- 140
18.4 1977	9,100	28.2 1981	- 50
23.5 1977	9,100	28.2 1981	- 100
13.5 1977	9,100	28.2 1981	- 85
22.12 1977	8,900	18.5 1981	- 200
28.2 1975	8,000	20.5 1981	- 75
			-650

Av staten övertagna lån

Statens skuld på grund av övertagna lån minskade under år 1981 genom amortering med 0,4 mkr. Den 31 december 1981 var skulden 2,3 mkr.

Lån hos statsinstitutioner och fonder, m. m.

	Mkr
Skulden mot lån hos statsinstitutioner och fonder, m. m. utgjorde den 31 december 1980	4017
Under år 1981 skedde följande förändringar	
Exportkreditfonden	- 9
Arbetsmarknadsutbildningsfonden	- 59
Arbetslöshetsfonden	- 1759
Arbetsmarknadsfonden	1 256
Oljelagringsfonden	- 17
Oljeprospekteringsfonden	35
Oljeersättningsfonden	245
Energiforskningsfonden	22
Rundradiorörelsens fond	8
Försäkringsinspektionens fond	1
Bankinspektionens fond	4
Postverkets konsolideringsfond	108
Varvsföretag m. fl.	- 116
Fonden för industriellt samarbete med u-länder	10
Fonden för industriellt utvecklingsarbete	109
Överskottsmedel från affärsverken	960
Statliga myndigheter med uppdragsverksamhet	44
Skuld den 31 december 1981	<u>843</u> 4860

Enligt riksdagens beslut (rskr 1980/81: 404) har arbetsmarknadsutbildnings- och arbetslöshetsfonderna upplösts och från 1981-07-01 ersatts av ett konto (*arbetsmarknadsfonden*) hos riksgäldskontoret. Kontot disponeras av riksförsäkringsverket. Kontot skall tillgodoföras dels medel från inflytande arbetsgivaravgifter enligt lagen (1981: 552) om arbetsgivaravgift till arbetslöshetsersättning och utbildningsbidrag, dels efter hand som ifrågavarande inkomster och utgifter för verksamhet fram t. o. m. 1981-06-30 kan redovisas

- behållningen på den arbetslöshetsfond som inrättades enligt lagen (1973: 372 upphävd 1981: 552) om arbetsgivaravgift till arbetslöshetsförsäkringen och det kontanta arbetsmarknadsstödet med undantag för ett belopp av 600 milj. kr., vilket belopp enligt särskild föreskrift av regeringen skall tillgodoföras anslaget B 2 Arbetsmarknadsutbildning,
- behållningen på den arbetsmarknadsutbildningsfond som inrättades en-

ligt lagen (1975: 335, upphävd 1981: 552) om arbetsgivaravgift till arbetsmarknadsutbildningen samt

– på resp. medel belöpande räntor och annan avkastning.

Ränta på inestående medel på ifrågavarande konto liksom villkoren i övrigt bestäms av fullmäktige i riksgäldskontoret efter samråd med riksförsäkringsverket.

Arbetslöshetsfonden har avslutats och behållningen i fonden jämte upplupen ränta har förts över till den nya arbetsmarknadsfonden. Arbetsmarknadsutbildningsfonden är räkenskapsmässigt ännu ej avslutad.

Efter regeringens hemställan till fullmäktige i riksgäldskontoret har i kontoret inrättats en räntelös fond benämnd *Energiforskningsfonden*. Fonden skall tillföras medel som svarar mot den del av höjningen av den särskilda beredskapsavgiften för oljeprodukter,¹ som skall användas för att finansiera energiforskningsprogrammet (rskr 1980/81: 381). Fondens medel disponeras av kammarkollegiet.

Kortfristig upplåning hos banker m. fl.

Riksgäldskontoret upptog under 1981 *dagslån* hos affärsbankerna m. fl. på sätt framgår av följande sammanställning:

	År 1981					År 1980	
	Under månaden tillämpad ränta	Nettoförändring under månaden	Högsta saldo under månaden	Lägstasaldo under månaden	Lånebelopp vid slutet av månaden	Under månaden tillämpad ränta	Lånebelopp vid slutet av månaden
	%	mkr	mkr	mkr	mkr	%	mkr
Januari	9,50–11,50	–	10363	–	–	8,50–12,25	1 076
Februari	11,50	–	4	–	–	9,50–12,25	200
Mars	11,50	–	4351	–	–	9,50–12,25	1 107
April	11,50	+ 1 345	2180	–	1 345	9,50–12,25	201
Maj	11,50	– 1 345	7 754	–	–	9,50–12,25	–
Juni	11,50	–	–	–	–	9,50	–
1:a hå 1981	–	–	–	–	–	–	–
Juli	11,50	–	10010	–	–	9,50	4
Augusti	10,00–11,50	–	6 536	–	–	9,50	–
September	10,00	+ 3	14034	–	3	9,50	–
Oktober	7,00–10,00	– 3	6794	–	–	–	–
November	7,00	–	2 361	–	–	9,50	–
December	7,00	+ 15	3376	–	15	9,50	–
2:a hå 1981	–	+ 15	–	–	–	–	–
År 1981	–	+ 15	–	–	–	–	–

¹ Enligt lagen (1981: 572) om ändring i lagen (1973: 1216) om särskild beredskapsavgift för oljeprodukter.

UPPLÅNINGEN UTOM LANDET

Utlandsupplåningen under 1981 kunde genomföras i en betydligt lägre takt än under 1980. De två viktigaste orsakerna till statens minskade utlandsupplåning var dels ett lägre bytesbalansunderskott, dels en ökad upplåning utomlands från den privata sektorn. Den bokförda utlandsskulden ökade med endast 9,3 miljarder kr. under 1981 jämfört med 22,0 miljarder kr. under 1980.

Den totala upplåningsvolymen, dvs. vad som kontrakterats under året, uppgick till 23,2 miljarder kr., räknat till växelkurserna per 1981-12-31. Vid kalenderårets början återstod dessutom ca 1,4 miljarder kr. att disponera från föregående års upplåning. Vid slutet av 1981 var 10,2 miljarder kr av riksgäldskontorets totala kontrakterade skuld outnyttjat och detta belopp ingår därför inte i uppgifterna för statsskulden. De slutliga återbetalningarna under året uppgick till 4,7 miljarder kr. Räntekostnaderna för den statliga utlandsskulden uppgick till 6 548 mkr under 1981 jämfört med 2 649 mkr under 1980.

Den kraftiga uppgången i växelkursen för US dollar gentemot den svenska kronan har medfört att riksgäldskontoret redovisar realiserade kursförluster för praktiskt taget alla sina återbetalningar under året. Totalt uppgår de redovisade realiserade kursförlusterna till 1 817 mkr netto. Ett utflöde på en rörlig kredit har emellertid i vissa fall direkt motsvarats av ett inflöde i samma valuta på ett nykontrakterat lån, varför båda transaktionerna kunnat ske till samma valutakurs. I många fall är det så reserver kunnat byggas upp. Det är tveksamt om man i ett sådant fall kan tala om verkliga kursförluster i samband med utflödet. Om man i stället enbart ser till årets slutgiltiga återbetalningar kan den realiserade kursförlusten beräknas till cirka 530 mkr.

Under 1981 tog riksgäldskontoret upp 22 nya lån utomlands. Av dessa var 12 lån till fast ränta och 10 lån till rörlig ränta. Sex av lånen till rörlig ränta var mycket kortfristiga med en löptid på i genomsnitt sex månader och vid årets slut hade fem av dessa redan betalats tillbaka. Ytterligare ett lån slutbetalades under året och i slutet av december uppgick antalet utestående lån till 85.

Av de totalt 17,9 miljarder kr. som kontrakterats under året i medel- och långfristig upplåning utgjordes 67 procent (12,0 miljarder kr.) av lån i US dollar, 18 procent (3,2 miljarder kr.) av särskilda dragningsrätter (SDR), 4 procent (0,7 miljarder kr.) av holländska floriner, 4 procent (0,6 miljarder kr.) av japanska yen, 3 procent (0,6 miljarder kr.) av schweiziska francs, 3 procent (0,5 miljarder kr.) av brittiska pund och 1 procent (0,2 miljarder kr.) av franska francs. Större delen av upplåningen, 71 procent, skedde till rörlig ränta.

Tabellen nedan visar i sammandrag de dragningar och återbetalningar (till bokföringskurser) som ägt rum under året i samband med statens

utlandsupplåning. En utförligare redovisning av den statliga utlandsupplåningen ges i bilaga 6.

Sammanfattning av statens utlandsupplåning 1980 och 1981 (bokfört belopp i mkr)

	1980	1981
Dragningar på lån kontrakterade under året	19 353	17 453
Dragningar på lån kontrakterade tidigare år	4 143	3 525
Summa dragningar under året	23 496	20 978
Slutliga återbetalningar under året	– 632 ¹	– 4 694 ²
Återbetalningar på rörliga krediter ³	– 838	– 6 950
Summa återbetalningar	– 1 470	– 11 644
Total nettoupplåning under året	22 025	9 334
Statlig utlandsskuld vid årets slut	42 297	51 632

¹ Varav 34 mkr avser lån för statens vattenfallsverk.

² Varav 34 mkr avser lån för statens vattenfallsverk.

³ Dessa belopp kan utnyttjas på nytt och innebär inte slutlig återbetalning.

Av dollarlånen upptogs ett obligationslån på den amerikanska kapitalmarknaden och ett på Euromarknaden. I övrigt bestod dollarupplåningen till fast ränta av en s. k. privat placering på Euromarknaden. Av de totalt 10 lånen till rörlig ränta var åtta dollarlån. Av dessa var fem mycket kortfristiga krediter, ett var ett banklån och två var stora syndikerade bankkrediter på vardera USD 800 miljoner. I SDR upptogs en syndikerad bankkredit till rörlig ränta på SDR 500 miljoner. I holländska floriner utgavs tre privata placeringar under året. Lånen i japanska yen utgjordes av ett obligationslån på den japanska obligationsmarknaden och en privat placering på Euromarknaden, båda till fast ränta, samt en kortfristig bankkredit till rörlig ränta. I schweiziska francs upptogs ett obligationslån på den schweiziska kapitalmarknaden och en privat placering. På den brittiska kapitalmarknaden upptogs ett obligationslån och i franska francs utgavs en privat placering på Euromarknaden. Något lån i tyska mark har inte upptagits under året.

Upplåningen under 1981 gjordes till kortare genomsnittliga löptider och högre effektiva kostnader än under föregående år. Den genomsnittliga löptiden för de medel- och långfristiga lånen var 6,6 år (7,2 år 1980). Den genomsnittliga årliga effektiva kostnaden för den fastförräntade delen av upplåningen under 1980 och 1981 framgår av följande tabell (%):

	1980	1981
US dollar	13,6	15,1
Tyska mark	8,9	–
Schweiziska francs	6,0	7,4
Japanska yen	9,6	8,6
Holländska floriner	–	11,5
Franska francs	13,5	14,4
Brittiska pund	–	14,3
Totalt	10,6	12,9

Tabellen nedan visar de betalningsströmmar som ägt rum under året i samband med statens utlandsupplåning. I denna framställning är den utländska valutan omräknad till svenska kronor enligt den valutakurs som gällde den dag transaktionen skedde, dvs. den dag valutan kom riksgäldskontoret tillhanda respektive betalades ut. Denna tabell visar därför riksgäldskontorets verkliga valutaflöde, men skiljer sig från kontorets bokföring, där visserligen upplåningen redovisas på detta sätt men där återbetalningar på lån redovisas endast som en nedskrivning av skulden i svenska kronor enligt den kurs som gällde när lånet togs. Av årets utflöde på 13,5 miljarder kronor uppgick amorteringar och slutbetalade lån till 5,3 miljarder kronor medan 8,2 miljarder kronor av återbetalningarna avsåg rörliga krediter som kan utnyttjas igen.

Betalningsströmmar för statens utlandslån under 1981

	Inflöde mkr ¹	Utföde mkr ¹	Nettoflöde mkr ¹
Lån till fast ränta	4 496	167	+ 4 329
Lån till rörlig ränta	16 482	13 307	+ 3 175
varav kortfristig upplåning	(4 347)	(4 293)	(+ 54)
Totalt	20 978	13 474	+ 7 504

¹ Enligt valutakurser vid upplåningstillfälle respektive återbetalningsdag.

Vid slutet av 1981 redovisades den utländska statsskulden till 51 632 mkr. I procent av den totala statsskulden innebar detta en minskning, från 18,4 % vid slutet av 1980 till 17,5 % vid slutet av 1981. Denna redovisning är baserad på växelkurserna vid upplåningstillfället. En värdering av den utestående statsskulden enligt växelkurserna den 31 december 1981 ger ett totalt belopp av 61 319 mkr. Den orealiserade kursförlusten uppgick således den 31 december 1981 till 9 687 mkr eller 18,8 % av den bokförda skulden. Motsvarande kursförlust ett år tidigare uppgick till 658 mkr eller 1,6 % av den bokförda skulden. Denna kraftiga försämring orsakas av flera faktorer. Växelkursen för flera av de valutor som ingår i utlandsskulden har förstärkts under året, främst US dollar med en uppgång på ca 16 % och den schweiziska francen. Dessutom medförde devalveringen i september 1981 en omedelbar uppskrivning av hela utlandsskulden med ca 11 %.

Den genomsnittliga löptiden på den utestående medel- och långfristiga skulden uppgick till 7,3 år vid slutet av 1981, jämfört med 7,4 vid slutet av 1980. Den genomsnittliga effektiva kostnaden på den fastförräntade delen av utlandsskulden uppgick till 9,9 % vid slutet av 1981 jämfört med 9,4 % vid slutet av 1980 och 8,0 % vid slutet av 1979. Om hänsyn tas till de räntesatser som vid tillfället betalades på utestående lån till rörlig ränta uppgick den genomsnittliga effektiva kostnaden för dessa till 14,6 % (16,2 % vid slutet av 1980). Den vägda genomsnittskostnaden för den totala utestående medel- och långfristiga utlandsskulden kom därmed att uppgå till 11,8 % vid slutet av 1981, jämfört med 12,0 % vid slutet av 1980.

Utlandsskulden den 31 december 1981 fördelar sig på olika valutor enligt följande:

	Milj. enheter lånevaluta	Enligt valuta- kurser vid upplånings- fallet mkr	Enligt valutakur- serna 81-12-31	
			mkr	%
US dollar ¹	6 664	30488	37186	61
Tyska mark	3480	7946	8571	14
Schweiziska franc	1 949	4844	6032	10
Japanska yen	146 000	2968	3 723	6
Holländska floriner	556	1 136	1 244	2
Franska franc	650	633	633	1
Brittiska pund	50	513	531	1
Särskilda dragnings- rätter	500	2972	3 236	5
Belgiska franc ²	1 113	132	162	0
Totalt		51 632	61 319	100

¹ Varav USD 26 milj. avser lån för statens vattenfallsverk.

² Lån för statens vattenfallsverk.

RÖRLIGA KREDITER

Riksgäldskontorets fordran hos vissa myndigheter m.fl. för av dem i riksgäldskontoret utnyttjade rörliga krediter minskade under år 1981 med 1,1 miljard kr. och uppgick den 31 december 1981 till 1,3 miljard kr. För andra halvåret 1981 redovisas en minskning med 2,1 miljarder kr.

Myndighet m. fl.	Av riks- dagen beviljad högsta kredit den 31.12 1981, mkr	Utestående belopp			Förändring				
		31.12 1980 mkr	30.6 1981 mkr	31.12 1981 mkr	År 1980 mkr	År 1981 mkr	Andra halv- året 1980 mkr	Andra halv- året 1981 mkr	
Televerket	2 200.0	665	1 140	205	+ 110	- 460	- 590	- 935	
Televerket, Abonentutrustningar	800.0	-	73	281	-	+ 281	-	+ 208	
Statens järnvägar	500.0	-	408	-	-	-	- 120	- 408	
Statens vattenfallsverk	350.0	-	-	100	- 5	+ 100	-	+ 100	
Domänverket	600.0	-	-	-	- 105	-	-	-	
Postverket	120.0	-	-	-	-	-	-	-	
Luftfartsverket	40.0	-	-	-	-	-	-	-	
Förenade fabriksverken	300.0	189	172	42	+ 4	- 147	+ 74	- 130	
Riksförsäkringsverket	100.0	-	-	-	-	-	-	-	
Statens jordbruksnämnd									
Prisreglering på jordbruksområdet	120.0	6	27	25	- 7	+ 19	- 14	- 2	
Säsongmässig lagring av jordbruks- produkter	250.0	143	193	46	+ 91	- 97	+ 10	- 147	
Inlösen av inhemskt oljeväxtfrö	50.0	50	50	-	+ 50	- 50	+ 50	- 50	
Råvarukostnadsutjämning	40.0	-	-	20	-	+ 20	-	+ 20	
Lantbruksstyrelsen									
Förvärv av skogsmark	250.0	135	164	206	+ 23	+ 70	- 2	+ 42	
Markförvärv för jordbrukets ratio- nalisering	25.0	-	-	-	-	-	-	-	
Skogsstyrelsen	15.0	-	-	-	-	-	-	-	
Kammarkollegiet	200.0	-	-	-	- 135	-	- 93	-	
Svenska reproduktions AB	0.7	-	-	-	-	-	-	-	
Karlskronavarvet AB	8.0	-	-	8	-	+ 8	-	+ 8	
Svenska skeppshypotekskassan ¹	139.0	15	13	19	+ 2	+ 5	+ 2	+ 6	
Forskningsstiftelsen Svensk Gruvteknik	16.0	-	-	-	-	-	-	-	
Stiftelsen samhällsföretag	400.0	180	100	-	+ 180	- 180	+ 44	- 100	
Svenska Tobaks AB	10.0	-	-	-	-	-	-	-	
AB Vin- och spritcentralen	10.0	-	-	-	-	-	-	-	
Sveriges exportråd	10.0	-	-	10	-	+ 10	-	+ 10	
Svensk spannmålshandel	35.0	-	-	-	-	-	-	-	
Allmänna Bevaknings AB	3.0	-	-	-	-	-	-	-	
Norrbottens järnverk AB	125.0	-	-	-	-	-	-	-	
Stiftelsen Institut för företagsutveckling	3.0	-	-	2	-	+ 2	-	+ 2	
Statliga myndigheter med uppdrags- verksamhet	175.0	56	21	20	+ 13	- 36	+ 19	- 1	
Regeringen									
Överstyrelsen för ekonomiskt försvar	1 600.0	957	1 059	-	+ 251	- 957	+ 51	- 1 059	
Exportkreditnämnden	850.0	-	-	338	-	+ 338	-	+ 338	
Övriga	50.0	-	-	-	-	-	-	-	
Summa	9 394.7	2 397	3 420	1 322	+ 474	- 1 075	- 568	- 2 098	

¹ Skeppsfartens sekundärlånekassa har fr. o. m. 1.1.1981 gått upp i Svenska skeppshypotekskassan.

I juli 1981 slöts ett avtal mellan den svenska och den polska regeringen angående konsolidering av vissa polska handelsskulder till svenska företag garanterade av *exportkreditnämnden* (EKN). Med anledning härav beslöt fullmäktige 1981-08-27 att EKN för ändamålet skulle få disponera sin rörliga kredit i riksgäldskontoret och att godta en ränta för krediter som lägst skulle motsvara riksgäldskontorets kostnader för tillhandahållande av valutan även om denna räntesättning skulle understiga vad som generellt gäller för rörliga krediter. Disposition skulle kunna ske i såväl svensk som

utländsk valuta. Ränta på EKN:s rörliga kredit i riksgäldskontoret utgår för skulder i utländsk valuta efter en räntefot som för resp. ränteperiod med en procentenhet överstiger tremånaders LIBOR-ränta i resp. valuta offererad till PK-banken, och för skulder i svenska kronor efter en räntesats som med 2 1/16% överstiger riksbankens vid varje tillfälle gällande diskonto. Samma räntesatser gäller för de polska skulderna till EKN. Återbetalning av skulderna skall ske med 10% den 31 augusti 1981 och med 11 1/4% den 1 januari och 1 juli under åren 1986–1989. Genom att EKN:s rörliga kredit från riksgäldskontoret bestäms i svenska kronor kommer kursrisken avseende valutorna att belasta riksgäldskontoret.

Den 31 december 1981 hade för ändamålet disponerats ett belopp motsvarande ett bokfört värde av 338 075 735 kr. med följande fördelning på valutor:

DEM	CHF	USD	SEK
1 444 481	978 052 72	3 406 659	53 331 866

Ränta på utelöpande skuld har avtalsenligt betalats per 1.10.1981 motsvarande totalt 1 652 694 kr. Räntebetalningar skall fortsättningsvis ske varje år per den 1 januari, 1 april, 1 juli och 1 oktober.

För finansiering av utbildningsbidrag samt programmet Kontant stöd vid arbetslöshet har ett konto inrättats hos riksgäldskontoret (jfr under Lån hos statsinstitutioner och fonder m. m.). I samband härmed har öppnats en rörlig kredit om högst 100 000 000 kr., som disponeras av riksförsäkringsverket.

Efter beslut av riksdagen (rskr 1980/81: 195) har regeringen hemställt till fullmäktige i riksgäldskontoret att ställa en rörlig kredit om högst 160 000 000 kr. till förfogande tills vidare för *Forskningsstiftelsen Svensk Gruvteknik*.

SVENSKA STATENS ANSVARSFÖRBINDELSER M. M.

Följande förändringar har inträffat under andra halvåret 1981:

Stiftelsen Samhällsföretag

Med stöd av beslut av 1979/80 års riksdag (rskr 155) har fullmäktige den 2 juli, 13 augusti och den 3 december 1981 utfärdat kreditgarantier för lån till stiftelsen på sammanlagt 44 803 022 kr.

Sveriges Allmänna Hypoteksbank

Med stöd av beslut av 1980/81 års riksdag (rskr 176) har fullmäktige den 30 juli 1981 utfärdat en garantiförbindelse på 1 400 000 000 kr. till Sveriges Allmänna Hypoteksbank såsom grundfond. En den 1 juni 1978 utfärdad garantiförbindelse på 900 000 000 kr. har återställts till riksgäldskontoret.

Afrikanska Utvecklingsfonden

Sedan regeringen den 6 augusti 1981 beslutat hemställa, att fullmäktige till Afrikanska Utvecklingsfonden skulle utställa ett skuldebrev på 71835484 kr., beslöt fullmäktige den 27 augusti 1981 med stöd av 1978/79 års riksdag (rskr 295) utfärda och tillställa riksbanken ett skuldbevis på nämnda belopp.

Interamerikanska Utvecklingsbanken

Sedan regeringen den 10 september 1981 beslutat hemställa, att fullmäktige till Interamerikanska Utvecklingsbanken skulle utställa två skuldebrev på 8177664 kr. resp. 693 703 kr., beslöt fullmäktige samma dag med stöd av beslut av 1978/79 års riksdag (rskr 337) utfärda och tillställa riksbanken två skuldbevis på nämnda belopp.

Sedan regeringen den 22 oktober 1981 beslutat hemställa, att fullmäktige till Interamerikanska Utvecklingsbanken skulle utställa två skuldebrev på 2248628 kr. resp. 18075200 kr., beslöt fullmäktige den 29 oktober 1981 utfärda och tillställa riksbanken skuldbevis på nämnda belopp.

Sydgas AB

Med stöd av beslut av 1975 års riksdag (rskr 202) har fullmäktige den 10 september 1981 och den 26 november 1981 utfärdat kreditgarantier för lån till Sydgas AB på sammanlagt 15 000 000 kr.

Asiatiska Utvecklingsfonden

Sedan regeringen den 22 oktober 1981 beslutat hemställa, att fullmäktige till Asiatiska Utvecklingsfonden skulle utställa ett skuldebrev på 30 585 225 kr. beslöt fullmäktige den 12 november 1981 med stöd av 1978/79 års riksdag (rskr 295) utfärda och tillställa riksbanken skuldbevis på nämnda belopp.

Svensk Kärnbränsleförsörjning AB

Med stöd av beslut av 1974 års riksdag (rskr 396) har fullmäktige den 12 november 1981 utfärdat en kreditgaranti för lån till Svensk Kärnbränsleförsörjning AB på 100 000 000 kr.

Statligt stöd till svensk varvsindustri

1963 års riksdag bemyndigade fullmäktige att bl. a. ikläda staten garanti till ett sammanlagt belopp av högst 130 mkr för krediter till Uddevallavarvet AB. Den 31 december 1981 var garantiåtagandet 19 mkr.

Fullmäktige har av riksdagen bemyndigats att till utgången av år 1983 ikläda staten garantier för lån till svenska varvsindustriföretag intill ett vid varje tidpunkt sammanlagt belopp av högst 23 665 mkr (inkl. redan lämnade garantier) avseende finansiering i anslutning till produktion av fartyg samt stöd till beställare av fartyg.

Per den 31 december 1981 uppgick riksgäldskontorets garantiåtagande i enlighet med ovannämnda riksdagsbeslut till ca 10 350 mkr.

Av garantiåtagandet avsåg 9 900 mkr upplåning av Svenska Varv AB och 450 mkr upplåning av övriga varv. Av det totala garantiåtagandet (inkl. räntor och kostnader) för Svenska Varv AB avsåg tre fjärdedelar lån i utländsk valuta. För övriga varv var motsvarande andel drygt en tredjedel.

Riksgäldskontorets garantiåtagande inom ramen för det statliga beställarstödet uppgick till ca 4900 mkr. Inom beställarstödet hade lämnats avskrivningslån om tillhopa 2 390 mkr.

Fullmäktige har dessutom bemyndigats att t. o. m. 1984 ikläda staten värdegarantier till varvsföretag ingående i en statlig varvskoncern till ett sammanlagt belopp av högst 3 350 mkr – avseende förlusttäckning i anslutning till produktion och försäljning av fartyg. Per den 31 december 1981 uppgick utestående värdegarantier till 2 500 mkr.

Kalmar Varv AB i konkurs

Kalmar Varv AB försattes i konkurs den 23 oktober 1980. Vid detta datum uppgick riksgäldskontorets garantiåtagande för varvet till 150 mkr. Per den 31 december 1981 har riksgäldskontoret infriat garantiåtaganden till ett sammanlagt belopp av 77 mkr.

Statligt stöd till svenska rederier

Riksdagen har bemyndigat fullmäktige att fram till utgången av september 1983 ikläda staten garantier för lån till svenska rederier till ett sammanlagt belopp av 500 mkr. Per den 31 december 1981 uppgick riksgäldskontorets garantiåtagande härför till 120 mkr.

SÄRSKILDA AV RIKSDAGEN MEDDELADE UPPDRAG

Lönsparandet

Riksgäldskontoret har fått riksdagens uppdrag att administrera olika statsstödda sparformer under samlingsnamnet Lönsparandet.

Planläggning och genomförande av informationskampanjer för lönsparandet sker genom lönsparkommittén. För kampanjer under budgetåret 1981/82 har anvisats 2 500 000 kr.

Vinstsparandet

I riksgäldskontorets verksamhetsberättelser – senast för budgetåret 1980/81 – har utvecklingen t. o. m. juni 1981 för vinstsparandet redovisats.

En del av vinstsparandets regler har med tiden blivit besvärliga att hantera och informera allmänheten om. Detta gäller särskilt för s. k. sparpremier, vilka har tillfallit sparare som har hållit kvar sina pengar på vinstsparkonto under fyra år efter sparåret. Riksdagen har därför under

året beslutat att med början 1 januari 1982 skall sparpremien för nysparandet tas bort och ersättas med en vinstutlottning under mars månad för konton med pengar som kvarstår under en längre tid. Vinstsumman är 1 % av det totala beloppet på vinstsparkontona och den bekostas till 70% av staten och till 30% av bankerna. Liksom tidigare sker en utlottning i september där den av staten helt bekostade vinstsumman är 4% av saldoökningen under sparåret på samtliga konton. Där ingår som tidigare det s. k. födelsedagslotteriet. Septemberutlottningen premierar främst nysparandet året innan. Den högsta vinsten i marsutlottningen blir 250000 kr. (första gången 1983) och i septemberdragningen höjs den till 400000 kr.

För premiering av sparande som ägt rum före 1982 gäller de gamla reglerna.

Den 31 december 1980 omfattade vinstsparandet 1 254 600 konton med en sammanlagd behållning av 8 440 mkr. Enligt preliminära rapporter hade antalet konton den 30 november 1981 stigit till 1 322 400 med en behållning av 9 013 mkr. Medelbehållningen per konto var 6815 kr.

Skattsparandet

Fr.o.m. 1 oktober 1978 infördes nya lönsparformer i det s. k. skattsparandet. Sparandet riktar sig till löntagare (eller pensionärer) eller egna företagare med A-inkomst. Sparandet kan ske i två former, dels genom banksparande på skattsparkonto, dels genom sparande i aktiefond på skattefondkonto.

Under 1980 beslöt riksdagen, med giltighet från 1 januari 1981, dels att modifiera de ursprungliga reglerna, dels att komplettera reglerna för skattefondkonto. Kompletteringarna gav de anställda inom ett börsnoterat företag eller koncern möjlighet att spara i en aktiesparfond i vilken ingår uteslutande aktier i företaget eller ett företag inom koncernen. De anställda fick därmed samma skatteförmåner som skattefondsparandet erbjuder. (En mer detaljerad redogörelse för detta lämnades i fullmäktiges förvaltningsberättelse för 1980.)

Regeländringarna tillsammans med utökad information och offentlig debatt under våren 1981 medförde ett stort intresse för skattsparandet. Framförallt ökade antalet skattefondkonton mycket kraftigt.

Den 30 november 1980 var antalet skattsparkonton 547 700 med en sammanlagd behållning av 3 579 mkr och antalet skattefondkonton 64 650 med en sammanlagd behållning av 291 mkr. Enligt föreliggande rapporter hade den 30 november 1981 antalet skattsparkonton stigit till 654 700 med en behållning av 5 815 mkr och antalet skattefondkonton till 297 900 med en behållning av 1 300 mkr. Medelbehållningen per konto var 8 880 kr. resp. 4 360 kr. Antalet företagsanknutna aktiefondkonton uppgick per 30 november 1981 till 44 650 st. med en behållning av 156 mkr, vilket motsvarar en medelbehållning av 3 480 kr. per konto.

Statligt stöd till politiska partier

Det statliga partibidraget fördelas genom tre av fullmäktige i riksgäldskontoret utsedda ledamöter, vilka ingår i en särskild nämnd, partibidragsnämnden. Ledamöter i partibidragsnämnden är f. d. justitierådet T. Nordström, tillika nämndens ordförande, justitierådet B. Hult och f. d. regeringsrådet C. Åbjörnsson. Nämnden sammanträder normalt i oktober varje år för att besluta om fördelning av stödbeloppet för en period av ett år räknat fr. o. m. 15 oktober. Utbetalning görs sedan av riksgäldskontoret. Nämnden har 1981-10-29 fördelat det statliga stödet för tiden fr. o. m. 1981-10-15 t. o. m. 1982-10-14 enligt följande sammanställning.

	Kronor	
<i>Sveriges Socialdemokratiska Arbetareparti</i>		
Partistöd	23 100 000	
Kanslistöd, grundstöd	2 630 000	
tilläggsstöd	1 694 000	27 424 000
<i>Moderata Samlingspartiet</i>		
Partistöd	10 500 000	
Kanslistöd, grundstöd	2 630 000	
tilläggsstöd	803 000	13 933 000
<i>Centerpartiet</i>		
Partistöd	10 200 000	
Kanslistöd, grundstöd	2 630 000	
tilläggsstöd	470 400	13 300 400
<i>Folkpartiet</i>		
Partistöd	5 700 000	
Kanslistöd, grundstöd	2 630 000	
tilläggsstöd	2 793 000	8 609 300
<i>Vänsterpartiet Kommunisterna</i>		
Partistöd	3 000 000	
Kanslistöd, grundstöd	2 630 000	
tilläggsstöd	220 000	5 850 000

Bidragen har utbetalats av riksgäldskontoret. Det totala beloppet — 69 116 700 kr. — har belastat det under andra huvudtiteln anvisade förslagsanslaget Stöd till politiska partier, vilket genom regeringens skrivelse 1981-06-25 ställts till fullmäktiges förfogande.

Riksgäldskontorets upplåning (kassamässiga belopp i mkr)

	1979			1980			1981		
	1:a halvåret	2:a halvåret	År 1979	1:a halvåret	2:a halvåret	År 1980	1:a halvåret	2:a halvåret	År 1981
<i>Statens utgiftsoverskott</i>									
Statsverket	7977 ¹	35 730 ¹	43 707 ¹	15 796 ¹	37 399	53 194	23 354	44 462	67 817
Riksgäldskontoret									
Rörliga krediter	171	16	188	1 041	568	474	1 023	2 098	1 075
Diverse	- 227	305	78	- 94	856	761	- 1 023	296	- 728
	7 921	36 051	43 972	16 743	37 687	54 429	23 354	42 660	66 014
<i>Kassaförändringar²</i>	- 10	+ 8	- 2	200	- 186	14	+ 25	- 38	- 13
<i>Lånebehov (= stats- skuldförändring)</i>	7 911	36 059	43 970	16 943	37 501	54 443	23 379	42 622	66 001
<i>Statsskuld- fördelning på låne- typer (nom. belopp)</i>									
<i>Inom landet</i>									
Räntelån	13 424	3 439	16 863	15 921	4 480	20 401	5 013	48 233	53 246
Premielån	2 200	1 450	3 650	2 300	1 325	3 625	-	300	300
Statsskuldförbindelser	- 100	- 2	- 102	- 100	- 600	- 700	- 650	-	- 650
Sparlån	1 763	525	2 288	1 390	2 863	4 253	2 064	1 592	3 656
Av staten övertagna lån	-	- 0	- 0	-	- 0	- 0	-	- 0	- 0
Lån hos statsinstitu- tioner och fonder m. m.	335	3 255	3 590	- 1 545	- 860	- 2 405	2 359	- 1 516	843
Dagslån	- 853	- 664	- 1 517	- 200	-	- 200	-	15	15
Skattkammarsväxlar									
Riksbanken	- 8 910	22 660	13 750	- 13 165	10 425	- 2 740	- 2 025	8 720	6 695
Marknaden	- 3 591	0	- 3 590	508	9 676	10 184	12 194	- 19 632	- 7 438
<i>Utom landet</i>									
Lån för statens vattenfallsverk	6	- 8	- 3	19	- 12	- 32	- 21	- 13	- 34
Krediter hos inter- nationella banker	-	2 561	2 561	2 481	4 316	6 797	1 275	3 703	4 978
Lån på den inter- nationella kapital- marknaden	3 637	2 844	6 481	9 371	5 889	15 260	3 170	1 220	4 390
<i>Summa (= stats- skuldförändring)</i>	7 911	36 059	43 970	16 943	37 501	54 443	23 379	42 622	66 001
<i>Statsskuld- förändringens place- ring³</i>									
Affärsbankerna	3 892	- 1 973	1 919	8 024	8 446	16 470	7 291	..	..
Riksbanken ⁴	- 9 240	23 790	14 550	- 12 712	12 072	- 640	- 1 625	..	..
Övriga	9 617	8 845	18 462	9 799 ⁵	6 790	16 588	13 290	..	..
	4 269	30 662	34 931	5 111	27 308	32 418	18 956	37 711	56 667
<i>Utom landet</i>	3 642	5 397	9 039	11 832	10 192	22 025	4 424	4 911	9 334
<i>Summa (= statsskuld- förändring)</i>	7 911	36 059	43 970	16 943	37 501	54 443	23 379	42 622	66 001

¹ Inklusive vad som redovisats över kapitalbudgeten.² Förändring i behållningen på statsverkets och riksgäldskontorets checkräkningar i riksbanken, samt på riksgäldskontorets postgirokonton och kontot kortfristig utlåning till banker m. fl.³ Förändring i resp. sektors innehav av statspapper.⁴ Uppskattade belopp.⁵ Reviderad uppgift.

Sammandrag av riksgäldskontorets balansräkning (i mkr)

	1980 31.12	1981 30.6	1981 31.12	Förändr. år 1981	Förändr. andra halvåret 1980	Förändr. andra halvåret 1981
<i>Tillgångar</i>						
Checkräkning hos Sveriges riksbank	7	14	26	+ 19	- 71	+ 12
Postgirokonton	34	6	2	- 33	+ 30	- 4
Rörliga krediter	2 397	3 420	1 322	- 1 075	- 568	- 2 098
Fordran hos riksgäldskontorets auktoriserade återförsäljare av premieobligationer	99	22	91	- 9	- 37	+ 69
Förskott för inlösen av vinster, och kuponger m. m.	425	239	303	- 122	+ 167	+ 64
Sparobligationsmedel, inlösen	817	70	510	- 307	+ 788	+ 440
Uppköpta obligationer	256	73	226	- 30	+ 51	+ 152
Vissa garantimedel	1	1	1	-	0	-
Infriade garantier	106	125	128	+ 22	+ 83	+ 3
Oreglerade provisioner, överkurser och räntor (netto)	9	- 1	- 160	- 169	+ 11	- 159
Oreglerade investeringsmedel	..	3	3	+ 3	..	-
Oredovisade obligationer av 1980 ^{III} resp. 1981 års premielån	12	-	3	- 9	+ 12	+ 3
Diverse	43	0	49	+ 6	+ 43	+ 49
Avräkning med statsverket	226 179	249 580	293 996	+ 678 18	+ 37 253	+ 444 16
Lånefordringar	200	164	134	- 66	- 75	- 30
Summa	230 585	253 718	296 634	+ 660 48	+ 37 687	+ 429 16
<i>Skulder</i>						
Statsskulden	229 589	252 968	295 589	+ 66 001	+ 37 501	+ 42 622
Förfallna obligationer	160	61	323	+ 163	+ 111	+ 262
Förfallna vinster och kuponger	618	516	553	- 64	+ 139	+ 37
Skattemedel	7	7	7	+ 0	- 0	+ 0
Sparobligationsmedel, försäljning	4	1	11	+ 7	+ 4	+ 10
Diverse	7	0	16	+ 8	+ 7	+ 16
Verkskapital	200	164	134	- 66	- 75	- 30
Summa	230 585	253 718	296 634	+ 660 48	+ 37 687	+ 429 16

Bilaga 3

Den svenska statsskulden (i mkr)

	31.12 1980	30.6 1981	31.12 1981
<i>Lån inom landet</i>			
Räntelöpande obligationslån	112865	117879	166111
Premieobligationslån	21225	21225	21525
Statsskuldförbindelser	1913	1263	1263
Sparobligationslån	13282	15347	16939
Av staten övertagna lån	3	3	2
Lån hos statsinstitutioner och fonder m. m.	4017	6376	4860
Kortfristig upplåning hos banker m. fl.	—	—	15
Skattkammarväxlar			
Riksbanken	23800	21775	30495
Marknaden	10186	22380	2748
Summa	187291	206247	243958
<i>Lån utom landet</i>			
Upplåning för statens vattenfallsverk	281	259	247
Krediter hos internationella banker	13693	14968	18671
Lån på den internationella kapitalmarknaden	28324	31494	32713
Summa	42297	46721	51632
Totalt	229589	252968	295590

Statsskuldens fördelning på förfallotider

I följande sammanställning har statsskuden per den 31 december 1981 uppdelats med hänsyn till förfalloår.

I sammanställningen ingår inte 4 860 mkr avseende lån hos statsinstitutioner och fonder för vilka någon uppsägningstid inte är fastställd.

Sparobligationslånen utgör strängt taget en avista skuld då obligationerna kan inlösas när som helst på innehavarens begäran. I själva verket löses sparobligationerna in successivt och i regel förblir större delen utelöpande till löptidens slut. I detta sammanhang antas att hela lånebeloppet inlöses först vid löptidens slut.

År	Inhemsk skuld	Utländsk skuld										Total skuld
	Mkr	Miljoner USD	DEM	BEC	CHF	NLG	JPY	FRF	GBP	SDR	Motsvarar i svenska kronor, mkr	Mkr
1982	62830,6 ¹	386,6	—	153,7	21,0	—	27 100,0	—	—	—	2935,7	65766,3 ¹
1983	11957,3	743,3	20,0	153,7	21,0	—	—	—	—	—	4 284,3	16241,6
1984	33 355,1	379,7	330,0	153,7	807,0	90,0	—	—	—	—	5 653,1	39008,2
1985	11486,8	780,0	20,0	153,7	240,0	50,0	6 000,0	400,0	—	—	5 821,6	17 308,4
1986	22111,0	957,6	230,0	153,7	495,0	100,0	8 400,0	130,0	50,0	500,0	11 792,5	33 903,5
1987	11434,3	867,6	800,0	153,7	55,0	110,0	10 000,0	120,0	—	—	7 622,5	19056,8
1988	22 807,0	1434,3	250,0	75,0	15,0	61,6	10 000,0	—	—	—	9069,4	31 876,4
1989	19106,4	302,4	450,0	75,0	65,0	21,6	20 000,0	—	—	—	3 566,2	22672,6
1990	10929,8	342,2	1 130,0	1,4	85,0	21,6	32 900,0	—	—	—	5843,3	16773,1
1991	30911,4	260,0	50,0	—	145,0	21,6	4 000,0	—	—	—	2 173,1	33 084,5
1992	1 047,2	28,5	50,0	—	—	21,6	17200,0	—	—	—	769,2	1 816,4
1993	253,0	28,5	50,0	—	—	21,6	10400,0	—	—	—	595,8	848,8
1994	698,8	28,5	50,0	—	—	11,6	—	—	—	—	308,2	1 007,0
1995	153,1	28,5	50,0	—	—	11,6	—	—	—	—	308,2	461,3
1996	7,9	28,5	—	—	—	11,6	—	—	—	—	185,0	192,9
1997	8,1	28,0	—	—	—	1,6	—	—	—	—	159,8	167,9
1998	—	20,8	—	—	—	—	—	—	—	—	116,1	116,1
1999	—	12,9	—	—	—	—	—	—	—	—	72,0	72,0
2000	—	6,2	—	—	—	—	—	—	—	—	34,6	34,6

Anm. Omräkning till svenska kronor har skett efter växelkursen den 30 december 1981.

¹ Härav skattkamarväxlar 33 243 mkr samt dagslån 15 mkr.

Bilaga 5

Av riksgäldskontoret tillämpade diskontosatser vid försäljning av skattkammarväxlar under kalenderåret 1981, i procent.

Försäljningsperiod	Förfallotider (i mitten och slutet av varje månad)	Diskonto
1.1–14.1.1981	31.3.1981	12,35
– ” –	15.4–30.4.1981	12,20
– ” –	15.5–31.5.1981	12,05
– ” –	15.6–30.6.1981	11,90
15.1–20.1.1981	30.4.1981	12,40
– ” –	15.5–31.5.1981	12,25
– ” –	15.6–30.6.1981	12,10
– ” –	15.7–31.7.1981	11,95
21.1–25.2.1981	30.4.1981	16,10
26.2–26.3.1981	31.5.1981	16,10
27.3–20.5.1981	30.6.1981	15,10
21.5–11.6.1981	31.8.1981	15,10
12.6–16.7.1981	30.9.1981	13,50
17.7–13.8.1981	31.10–31.12.1981	11,50
– ” –	15.1–31.1.1982	12,50
14.8–24.9.1981	30.11–31.12.1981	10,50
– ” –	15.1–28.2.1982	11,50
25.9–14.10.1981	15.12–31.12.1981	10,50
– ” –	15.1–30.4.1982	11,50
15.10–3.12.1981	15.1–31.1.1982	9,00
– ” –	15.2–31.5.1982	10,00
4.12–31.12.1981	28.2–15.3.1982	9,00
– ” –	31.3–30.6.1982	10,00

Anm. Enligt försäljningsvillkoren kan växel innehavaren efter framställning få skattkammarväxel inlöst före förfallodagen, dock tidigast åtta dagar före densamma, varvid på ifrågavarande dagar belöpande diskonto återbetalas. Vid inlösen efter förfallodagen erhåller växel innehavaren upplupen ränta från nämnda dag t. o. m. inlösningsdagen, dock högst för åtta dagar. Såväl returdiskonto för förtidsinlösen som upplupen ränta vid inlösen efter förfallodagen beräknas på växelbeloppet efter den diskontosats som tillämpats vid växelns försäljning.

Översikt av svenska statens upplåning i utlandet under år 1981

Public External Borrowing during 1981

Lån	Nominell räntefot	Effektiv räntefot ¹	Amortering	Längsta löptid i år	Genom- snittlig löp- tid i år	Draget per 1981-12-31 <i>Drawn as of 1981-12-31</i>		
						I resp. valuta i milj.	Bokfört belopp i mkr	Enligt valutakurs 1981-12-31 i mkr
						<i>In million units of foreign currency</i>	<i>Book value in SEK million</i>	<i>At exchange rates 1981-12-31 in SEK million</i>
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1981-01-22 USD 100 milj.	LIBOR + 1/16	—	ej	2	2	— ³	—	—
1981-01-22 USD 250 milj.	Prime Rate	—	ej	2	2	— ³	—	—
1981-01-28 USD 100 milj.	LIBOR + 3/8 fram till 850128 & därefter LIBOR + 1/2	—	1986–1991	10	7,5	USD 100	495	558
1981-01-29 USD 200 milj.	Prime Rate	—	ej	2	2	— ³	—	—
1981-02-12 CHF 100 milj.	63/8	6,81	ej	5	5	CHF 100	236	310
1981-02-17 JPY 20 000 milj.	8 1/2 ⁴	9.05 ⁵	1987–1993	12	10,3	JPY 20 000	451	510
1981-02-17 USD 100 milj.	14	13,94	1987–1988	7	6,5	USD 100	462	558
1981-02-17 FRF 250 milj.	14 1/2	14,43	1986–1987	6	5,5	FRF 250	230	244
1981-02-18 NLG 100 milj.	107/8	10,84	1986–1987	6	5,5	NLG 100	194	224
1981-01-29 JPY 20 000 milj.	LIBOR + 1/16	—	ej	2	2	JPY 20 000	444	510

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1981-01-29 USD 200 milj.	LIBOR + 1/8	—	ej	²	²	— ³	—	—
1981-03-15 GBP 50 milj.	13 1/2 ⁴	14.30 ⁵	ej	5	5	GBP 50	513	531
1981-04-15 USD 200 milj.	14 5/8 ⁴	15.39 ⁵	ej	7	7	USD 200	946	1116
1981-04-15 USD 800 milj.	LIBOR + 3/8 t. o. m. 860415 & därefter LIBOR + 1/2	—	1986—1991	10	7.3	USD 800	4024	4464
1981-04-15 SDR 500 milj.	LIBOR + 3/8 t. o. m. 840415 & därefter LIBOR + 1/2	—	ej	5	5	SDR 500	2972	3236
1981-05-14 USD 100 milj.	LIBOR + 3/8	—	ej	²	²	— ³	—	—
1981-05-29 NLG 100 milj.	11 3/4	11.81	1987—1996	15	10.5	NLG 100	191	224
1981-06-30 USD 800 milj.	Prime Rate +0.5 t. o. m. 850629 & därefter Prime Rate +0.25	—	1985—1988	7	5.5	USD 200	1120	1116
1981-11-12 JPY 5 000 milj.	7	7	ej	1	1	JPY 5 000	119	128
1981-12-01 Högst USD 400 milj.	14 1/2		ej	7		USD 150	815	837
1981-12-10 CHF 100 milj.	7 1/4	7.80	1986—1991	10	9.3	CHF 100	304	310
1981-12-01 NLG 100 milj.	13 3/4		1988—1997	15.2	10.5	NLG 16	35	35

¹ Beräknad på genomsnittlig löptid. *Based on average maturity.*² Mindre än ett år. *Less than one year.*³ Helt återbetalt. *Fully redeemed.*⁴ Halvårsränta. *Semi-annual interest rate.*⁵ Uppjusterad med hänsyn till att lånet löper med halvårsränta. *Calculated on annual basis.*⁶ Beräknad på antagandet om fullt utnyttjande av "purchase fund". *Assuming full use of purchase fund.*⁷ "Purchase fund" — frivillig amortering. *Purchase fund.*